

המבקשים: 1. רן צורף

2. נגה רותם

3. נעמי מרק

4. סבסטיאן בן דניאל

5. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד אבנר פינצ'וק ו/או רעיה
מיינר ו/או דן יקיר ו/או דנה אלכסנדר
ו/או עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או
לימור יהודה ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר
ו/או גיל גן-מור ו/או קרן צפירי ו/או נסרין
עליאן ו/או ראויה אבורביעה ו/או משכית
בנדל ו/או רגד ג'ראיסי

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75, תל אביב 65154

טל': 03-5608185 פקס: 03-5608165

-נגד-

המשיבה: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ת"ד 653 באר שבע 84105

מהות התביעה: צו עשה

המרצת פתיחה

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת על-ידי המבקשים כדלקמן:

להצהיר, כי החלטות המשיבה למנוע מן המבקשים 1-4 את חלוקת העלוניו ותליית הכרזות (נספחים ע/1 ו-ע/2 בהתאמה), הינן פסולות, ופוגעות שלא כדין בחופש הביטוי הפוליטי של ציבור הסטודנטים בתחומי האוניברסיטה, ועל כן - בטלות.

להורות למשיבה לאפשר למבקשים 1-4 לחלק את העלוניו ולתלות את ההכרזות נשוא הדיון.

ואלה נימוקי התובענה:

הרקע העובדתי

1. המבקשים 1-4 הינם סטודנטים הלומדים באוניברסיטת בן-גוריון, אשר במועד קרות האירועים נשוא המרצה זו היו חברים בהתארגנות סטודנטים חדשה בשם "סולידריות נגד הפשיזם" (להלן: "הסטודנטים", "ההתארגנות סולידריות"). ההתארגנויות דומות של סטודנטים קמו אף באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת תל-אביב.
2. המבקשת 5, האגודה לזכויות האזרח בישראל, הינה עמותה, הפועלת לקידום זכויות האדם ובהן חופש הביטוי (להלן: "האגודה").
3. במהלך חודש נובמבר 2010 הסטודנטים, ביקשו לערוך מפגש סטודנטים ראשון לפתיחת ההתארגנות סולידריות באוניברסיטת בן-גוריון. לקראת המפגש ביקשו להציב בקמפוס דוכן הסברה, שבמסגרתו התכוונו לחלק לעוברים ולשבים, שיגלו התעניינות במסר ההתארגנות, עלון הזמנה למפגש ההיכרות עם ההתארגנות סולידריות. בעלון נמתחה ביקורת על מדיניות הממשלה ועל שורת הצעות חוק אנטי דמוקרטיות שקידמה סיעתו של שר החוץ, מר אביגדור ליברמן, על רקע תמונתו החלקית של שר החוץ. העלון אף כלל מלל נגד הפאשיזם, הגזענות והלאומנות ובזכות הדמוקרטיה וחופש הביטוי (להלן: "עלון ההזמנה").
ע1 העתק מהעלון אותו התכוונו חברי ההתארגנות לחלק לסטודנטים.
4. בנוסף, ביקשו הסטודנטים לתלות על גבי לוחות המודעות של אגודת הסטודנטים בקמפוס כרזות הזמנה למפגש ההיכרות עם ההתארגנות סולידריות. בכרזות שאותן ביקשו הסטודנטים לתלות הופיעו תמונותיהם של ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, ושל שר החוץ, מר אביגדור ליברמן, כמו גם שמה של ההתארגנות החדשה: "סולידריות נגד הפאשיזם". בנוסף, על גבי הכרזות נוספו בכתב יד פרטים בדבר מועדו ומיקומו של מפגש הסטודנטים הראשון להיכרות עם ההתארגנות (להלן: "כרזת ההזמנה").
ע2 העתקים מהכרזות אותן התכוונו חברי ההתארגנות לתלות.

5. כבר עתה יודגש, כי העלוניס והכרזות נשוא המרצה זו אושרו להפצה בקמפוס של האוניברסיטה העברית, והעלוניס חולקו במסגרת דוכן ההסברה שהוצב בקמפוס אוניברסיטת תל-אביב.

3/ע העתק מתכתובות חברי סולידריות באוניברסיטה העברית עם גורמים באוניברסיטה, מהן עולה כי הכרזות והעלוניס אושרו להפצה ברחבי הקמפוס.

הפניות לאוניברסיטה

6. בראשית נובמבר 2010 פנתה מיכל רותם, סטודנטית שהיתה באותה העת החברה בהתארגנות סולידריות, לדיקאנט הסטודנטים, והגישה בשם חברי ההתארגנות טופס בקשה לפעילות, כנדרש בתקנות לפעילות ציבורית ופוליטית באוניברסיטה (להלן: "תקנות האוניברסיטה"). בטופס ביקשה את הצבתו של דוכן הסברה בקמפוס, ואת חלוקתו של עלון ההזמנה למפגש ההיכרות של התארגנות סולידריות. יצויין, כי עצם עריכתו של המפגש אושרה על ידי דיקאן הסטודנטים, מר יעקב אפק.

יוער, כי גב' רותם הבינה מחברי התארגנות סולידריות, כי התיבות "שייח' ג'ארח" אינן אמורות להופיע בעלון, ועל כן מחקה אותן מן העלון שהגישה לאישורו של הדיקאן.

4/ע העתק מהתקנות לפעילות ציבורית ופוליטית באוניברסיטת בן-גוריון.

5/ע העתק מנוהל אישור הפגנות ואספות בקמפוס.

7. כעבור מספר ימים קיבלו חברי ההתארגנות אישור להצבת דוכן ההסברה ולחלוקת עלוני ההזמנה.

8. במקביל, פנו נציגי ההתארגנות למדור למעורבות חברתית באגודת הסטודנטים, ומסרו את כרזות ההזמנה לתלייה על גבי לוחות המודעות של אגודת הסטודנטים.

9. ביום 16.11.2010 נמסר לחברי ההתארגנות על-ידי חי פיאסצקי, ראש המדור למעורבות חברתית באגודת הסטודנטים, כי הכרזות לא אושרו לתלייה על ידי דיקאן הסטודנטים, מר יעקב אפק.

10. בו ביום פנו נציגי ההתארגנות למר אפק בכתב, מחו בפניו על האיסור, וביקשו לקבל את הנימוקים לאיסור.

6/ע העתק מן הפנייה מיום 16.11.2010

11. בתשובתו, כתב מר אפק, כי אגודת הסטודנטים אינה הכתובת לאישור הכרזות לתלייה בקמפוס, וכי על חברי ההתארגנות להגיש הכרזות לאישור דיקאן הסטודנטים.

7/ע העתק מתשובתו של מר אפק מיום 16.11.2010

12. כעבור מס' שעות שלח מר אפק לחברי ההתארגנות תשובה נוספת, המנמקת את סירובו לתליית הכרזות בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק לשון הרע"), ובכך שלטעמו הכרזות עלולות להסית לאלימות כלפי האישים המופיעים בהן.
העתק מתשובתו הנוספת של מר אפק מיום 16.11.2010 **8/ע**
13. לאחר שבקשת הסטודנטים לתליית הכרזות נדחתה, הנפיקו הסטודנטים מדבקות עם הכיתוב "נאסר לפרסום באוניברסיטה", שאותן הדביקו על פני הדמויות בכרזות שנפסלו לתלייה, כך שלא ניתן יהיה לזהות את הדמויות (להלן: "הכרזות המצונזרות"). את הכרזות המצונזרות, עליהן הוסיפו בכתב יד פרטים בדבר המועד והמיקום של מפגש ההיכרות עם התארגנות סולידריות, הגישו הסטודנטים לאישור הדקאנט, ואלה אושרו לתלייה בקמפוס.
צילום הכרזה המצונזרת אשר אושרה לתלייה. **9/ע**
14. דא עקא, יום לפני שהכרזות המצונזרות יועדו להתלות, רכזת דקאנט הסטודנטים, הגב' אביבה שחף, יצרה קשר טלפוני עם המבקש מס' 1, רן צורף, והודיעה לו כי לפני תלייתן של הכרזות, על נציגי ההתארגנות להעביר הכרזות למשרדה, לצורך סימונן בחותמת הדיקאנט.
15. ביום 30.11.2010 פנה המבקש מס' 1 למר אפק במחאה על כך שרק חברי התארגנות סולידריות נתבקשו להעביר כל כרזה שיועדה לתלייה לסימון בחותמת הדיקאנט, וביקש שיפנה לנוהל כתוב בדבר סימון כרזות בחותמת הדיקאנט.
העתק מפנייתו של מבקש מס' 1 למר אפק מיום 30.11.2010 **10/ע**
16. בו ביום השיב מר אפק, כי אין מדובר בדרישה מיוחדת כלפי התארגנות סולידריות, והבטיח כי ידאג לריענון הנהלים בעניין, תוך שהוא מתעלם מבקשת מר צורף לקבל הפנייה לנוהל כתוב בעניין.
העתק מתשובתו של מר אפק מיום 30.11.2010 **11/ע**
17. נציגי ההתארגנות נהגו כמבוקש, והעבירו למשרדה של גב' שחף את הכרזות שיועדו לתלייה. לאחר שגב' שחף בדקה, בנוכחות המבקשת 3, נעמי מרק, כי תמונות האישים המופיעים בכרזות אינן "מציצות" מתוך הכרזות – סימנה אותן בחותמת הדיקאנט ואישרה תלייתן.
18. ביום 29.11.2010 הציבו הסטודנטים את דוכן ההסברה בקמפוס, והחלו בחלוקתם של עלוני ההזמנה למפגש ההיכרות עם ההתארגנות. בנוסף, פעלו הסטודנטים להעברת הכרזות המצונזרות, המזמינות את ציבור הסטודנטים למפגש ההיכרות עם ההתארגנות, לאגודת הסטודנטים לצורך תלייתן.
צילום דוכן התא שהוצב ביום 29/11/2010 – בו נתלו העלונים שהותרו לחלוקה. **12/ע**

19. מס' ימים לאחר שאושרה חלוקת עלוני ההזמנה למפגש ההיכרות עם ההתארגנות, פנתה המבקשת מס' 3, נעמי מרק, לדיקאנט הסטודנטים והגישה טופס בקשה לפעילות פוליטית נוסף. בטופס ביקשה, בין היתר, הצבתו של דוכן הסברה נוסף, ואת המשך חלוקתם של עלוני ההזמנה.

20. מס' ימים לאחר הגשת טופס הבקשה גב' אדווה, ממדור הדקנאט, יצרה קשר עם הגב' מיכל רותם, והודיעה לה כי הדיקאן, מר אפק, לא אישר לחלוקה את עלוני ההזמנה, הגם שכזכור חלוקתם של אלה כבר אושרה בעבר (ר' פסקה 7 לעיל).

הגב' אדווה נימקה את סירוב הדיקאן בכך שבעלון שנמסר לאישורו מופיע הכיתוב "שייח' ג'ראח", וזאת בניגוד לעלון שחלוקתו אושרה בעבר (טענה נכונה לכשעצמה). ואולם, כאשר הציעה הגב' רותם כי הכיתוב "שייח' ג'ראח" יימחק מכל העלונים שיועדו לחלוקה, ובלבד שהמשך חלוקת העלונים תאושר, השיבה הגב' אדווה, לאחר שנועצה בגורם שזהותו אינה ידועה למבקשים, כי מקור הבעיה אינו בכיתוב "שייח' ג'ראח" אלא בדמותו החלקית של שר החוץ המופיעה בעלונים. הגב' אדווה הציעה להסתיר את פני הדמות, כך שלא תזוהה, ולחלופין לא לחלק את העלון. לבסוף הודיעה הגב' אדווה, כי "הנושא אינו פתוח לדיון", וציינה כי ככל הנראה, הדיקאן "התבלבל" וטעה כאשר אישר את חלוקתו של העלון.

21. לאחר שיחתם הטלפונית של הגב' רותם והגב' אדווה, אף מר אפק יצר קשר טלפוני עם המבקשת 3, נעמי מרק, והודיע לה בעצמו, כי טעה בפעם הקודמת כאשר אישר את חלוקת העלון, וכי כעת הוא אינו מאשר את החלוקה. מר אפק נימק החלטתו בכך שלדעתו יש בעלון משום הוצאת לשון הרע, הסתה לאלימות, והוסיף כי הוא מבקש להגן על האוניברסיטה ועל חברי ההתארגנות מפני תביעה משפטית אפשרית לפי חוק איסור לשון הרע.

22. ביום 30.11.2010 פנו חברי ההתארגנות למר אפק בכתב, וביקשו לקבל בכתב את הנימוקים לאיסור חלוקת העלונים.

העתק מן הפנייה מיום 30.11.2010. 13/ע

23. ביום 1.12.2010 נתקבלה תשובתו של מר אפק, בה ציין, כי פסל את העלונים לחלוקה מאותן הסיבות שבגינן פסל את הכרזות לתלייה. מר אפק שב וטען, כי ניתן לזהות את הדמות המופיעה בעלון, ויש בכך לטעמו משום הוצאת לשון הרע. בנוסף ציין מר אפק, כי טעה בפעם קודמת כאשר נתן אישור לחלק את העלונים, וכי כעת אין בכוונתו לחזור על טעותו. מר אפק הזמין את הסטודנטים לתאם עמו פגישה.

העתק מתשובתו של מר אפק מיום 1.12.2010. 14/ע

24. מס' ימים אחרי קבלת תשובתו של מר אפק נערכה פגישה עמו במשרדו, בנוכחותם של נציגי התארגנות סולידריות. בפגישה חזר מר אפק על הטענות שהובילו לפסילת העלון לחלוקה, אותם העלה זה מכבר בשיחתו הטלפונית עם הגב' נעמי מרק, ובתשובות בכתב לפניית הסטודנטים מיום 1.12.2010.

25. ביום 20.12.2010 הגישו חברי ההתארגנות ערעור על פסילת העלונים לחלוקה לוועדת הערעורים של האוניברסיטה. לערעור צורפה חוות דעתה של עו"ד לאה צמל, בה הובהר, כי החלטות הצנזור של האוניברסיטה פוגעות שלא כדין בחופש הביטוי של הסטודנטים, ועל כן דינן להתבטל.

15/ע, 16/ע העתקים מן הערעור ומחוות הדעת בהתאמה.

26. ביום 29.12.2010 ניתנה החלטת ועדת הערעורים הדוחה את הערעור. הוועדה נימקה החלטתה בכך שלטעמה אין לתת יד לפרסום בשטח האוניברסיטה של תמונה של דמות המוצגת כפאשיסטית משום ש"יש בה כדי להשפיל את הדמות בעיני הבריות, או לעשותה מטרה לשנאה, בוז או לעג".

17/ע העתק ההחלטה של ועדת הערעורים.

27. יצויין, כי אחרי שניתנה החלטת ועדת הערעורים והעניין נשוא המרצה זו עלה לכותרות בתקשורת, ביקש רקטור אוניברסיטת בן-גוריון, פרופ' צבי הכהן, להיפגש עם נציגי ההתארגנות. דא עקא, אף פגישה זו לא נשאה פרי. מר הכהן טען, כי לטעמו בהצגתו של מר אביגדור ליברמן על רקע המלל בעלון יש משום הסתה לאלימות.

הטיעון המשפטי

28. בהחלטותיה למנוע מן הסטודנטים לתלות את הכרזות ולחלק את העלונים נשוא הדיון, האוניברסיטה פגעה פגיעה קשה בזכות היסוד של הסטודנטים לחופש ביטוי פוליטי, שקלה שיקולים שאינם ממין העניין, ופעלה בחוסר סבירות קיצוני, בשרירות ובחוסר תום לב. בכך חרגה היא מכללי המשפט הציבורי בישראל, החלים עליה מכוח הדין והפסיקה, ועל כן דין החלטותיה להתבטל.

חופש הביטוי

29. אין צורך להכביר מילים על מעמדו של חופש הביטוי כאחת מזכויות היסוד המוגנות ביותר בשיטתנו המשפטית. הזכות לחופש ביטוי תוארה כזכות על משפטית (ד"נ 9/77 **חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עיתון הארץ**, פ"ד לב(3) 337, 358 (1978)), הנובעת במישרין מאופיה של המדינה כמדינה דמוקרטית השוחרת חופש (בג"צ 243/62 **אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי**, פ"ד טז 2407, 2415 (1962)). כיום מעוגן חופש

הביטוי בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ע"א 105/92 **ראם מהנדסים קבלנים בע"מ נ' עירית נצרת עילית**, פ"ד מ"ז(5) 189, 201 (1993)).

30. לעיתים יהיו הדעות של המבקש להביע וקיצוניות, קשות ובלתי מקובלות, אך זוהי מהותו האמיתית של חופש הביטוי (בג"ץ 2888/97 **נוביק נ' הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו**, פ"ד נא (5) 201 (1997)).

31. מבין סוגי הביטויים השונים, **חופש הביטוי הפוליטי** נחשב ללב לבו של חופש הביטוי. חופש זה זכה להגנה רחבה במיוחד בפסיקות בתי המשפט, בהיותו נדבך יסוד בחברה דמוקרטית. מנגד החשיבות המיוחדת של חופש הביטוי הפוליטי, שבמקרים רבים טומן בחובו ביקורת כלפי השלטון, עומדת הסכנה המיוחדת הנשקפת לו מצד הממסד, אשר רואה בו גורם מאיים שיש להגבילו ולרסנו:

"על ביטויים פוליטיים חלים במידה הרבה ביותר כל הראציונאליים לחופש הביטוי. על-כן, בדרך כלל, אין להגביל ביטוי פוליטי אך בשל פגיעתו ברגשות. הגבלה כזאת עלולה לפגוע באושיות הדמוקרטיה. **מכאן הפסיקה, שבא ניתנה הגנה מלאה לביטויים פוליטיים המבקרים את הממשלה בלשון עולבת וגסה או לביטוי פוליטי גזעני הפוגע ברגשות הציבור.**" (בג"ץ 606/93 קידום נ' רשות השידור, פ"ד מח (2) 1, 13 (1993)), ההדגשות הוספו – ר' מ')

בדומה לכך, בבג"ץ בכרי (בג"ץ 316/03 **מוחמד בכרי נ' המועצה לביקורת סרטים**, פ"ד נח (1) 249 (2003)), ביטל בית המשפט העליון את החלטת המשיבה, שפסלה את הקרנת הסרט "גינין גינין", בנימוק שהוא "**שקרי ומסלף**", מסית לאלמוות ופוגע פגיעה קשה **ברגשות הציבור**. בהחלטתה הדגישה השופטת דורנר את חשיבותו היתרה של חופש הביטוי הפוליטי, וקבעה כי:

"המועצה אינה רשאית להגביל השמעתם של ביטויים, שמעיקרם הם **אידיאולוגיים או פוליטיים**, אך משום שרשויות השלטון, חלק מהציבור או אף רובו חולקים על ההשקפות המובעות בגדרם." (עמ' 266, ההדגשות הוספו – ר' מ').

32. בתי המשפט קבעו, כי לא ניתן לנתק דיון חברתי בעמדות וברעיונות שנויים במחלוקת, שיש לציבור עניין בהם, מדיון רציני **בנבחרי הציבור ובעלי העמדות**, המשמשים להם שופר (ר' ע"א 214/89 **אבנרי נ' שפירא**, פ"ד מג(3) 840, 864 (1989)). נקבע, כי חופש הביטוי סובל במסגרתו מידה של **ביקורת בוטה ומשתלחת של אזרח כלפי הרשות או כלפי נושא תפקיד**. ביקורת זו הינה חיונית לצורך שמירה על איכותם המקצועית והמוסרית של נבחרי הציבור ושל מוסדות השלטון והמדינה, כפי שנפסק בעניין **אונגרפלד**:

ישנו טעם מיוחד במתן הגנה מוגברת לחופש ביטוי כלפי נבחרי ציבור, כחלק מההגנה על ההליך הדמוקרטי... חשיבות הביקורת הציבורית על נבחרי העם, כחלק מהפיקוח הטבעי על המהלכים הדמוקרטיים, מובילה למתן הגנה לחופש ביטוי רחב בתחום זה. נגזר מכך, כי נבחר ציבור נדרש לרמת סיבולת גבוהה בקבלת דברי ביקורת, כחלק ממעמדו כנבחר ציבור, ומחובתו ליתן דין וחשבון מתמיד לציבור על אופן תיפקודו. בפני נבחר הציבור עומדים גם אמצעי תקשורת זמינים המאפשרים לו להשמיע את דבריו, הסבריו, הבהרותיו ותגובותיו לביקורת המוטחת נגדו... " (רע"פ 2660/05 [אונגרפלד נ' מ"י](#) (2008), השופטת פרוקצ'יה, פסקה 33).

על ההגנה המוגברת שהוענקה לחופש הביטוי בעניינים ציבוריים ומדיניים, והאיזון בין חופש הביטוי לבין זכויות אחרות, ובהם הזכות לשם הטוב של נבחרי הציבור, עמד גם הנשיא לנדוי בעניין **חברת חשמל** :

"ביחס להיקף הזכות להבעת דעה... שהוויכוח בעניינים ציבוריים השנויים במחלוקת מותר לו להיות 'uninhibited, robust and wide-open' (ללא מעצורים, ללא איסתניסיות ופתוח לרווחה). הדבר דרוש כדי לא לחסום בירור חפשי של פלוגתות מדיניות ואחרות שלציבור עניין בהם. כאן גובר חופש הביטוי על המגמה להגן על שמו הטוב של הפרט" (ד"נ 9/77 [חברת החשמל בע"מ נ' "הארץ" בע"מ](#), פ"ד לב (3) 337, 351 (1978), ההדגשות הוספו – ר"מ).

33. חופש הביטוי משתרע אפילו על דברים שאינם אמת ושמהווים על פניהם, שלא כבענייננו, לשון הרע :

"כפי שהודגש בפסיקה לא אחת, 'גם היותו של ביטוי שקרי אינה, כשלעצמה, עילה להסרת הגנתו' (עניין בכרי הנ"ל, עמ' 357). בית המשפט איננו בוחן במסגרת חופש הביטוי אם הביטוי אמת או שקר (בג"ץ 806/88 Universal City Studios Inc. נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מג(2) 22, 33) " (ת"א (ת"א) 1332/08 [תמוז נ' אוניברסיטת תל-אביב](#) (2009), פסקה 29).

וכפי שמציין השופט ריבלין :

"חופש הביטוי משתרע על כל ביטוי ותחת כנפיו חוסים גם דברי דיבה. הוא משתרע גם על ביטויים הצורמים את האוזן, שהרי תכופות, "גסות הביטוי של האחד היא פואטיקה בפיו של אחר" (*Cohen v. California*),

403 (1971) 15 (U.S.). איש איש ודרך ביטויו. " (בג"צ 6226/01 אינדור נ'
ראש עיריית ירושלים, פ"ד נז(2) 157, 167 (2003), ההדגשות הוספו – ר' מ').

חובתה של האוניברסיטה לכבד את חופש הביטוי של המבקשים

34. האוניברסיטה הינה גוף דו-מהותי בעל מאפיינים ציבוריים, הפועלת מכוח חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, ונתמכת בידי המדינה. ככזו, כפופה היא לכללי המשפט הציבורי בישראל (בעניין זה ר': ע"א 1038/00 פנר נ' אוניברסיטת בן גוריון בנגב, פ"מ תשס"א (1) 310 (2001); בג"צ 7793/05 אוניברסיטת בר-אילן נ' בעת הדין הארצי לעבודה בירושלים ואח' (טרם פורסם, ניתן ביום 31.01.2011)); עע"מ 7151/04 הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל נ' דץ, פ"ד נט (6) 433 (2005)).

35. החובה שלא לפגוע בחופש הביטוי ולאפשר את קיומו הינה מאותם כללי המשפט הציבורי המחייבים כל מוסד להשכלה גבוהה, בהיותו גוף דו-מהותי בעל מאפיינים ציבוריים. על תכליתה של האוניברסיטה, ועל חובותיה בהקשר זה, עמד השופט סוקול בפרשת מסעב, שם נדונה זכותם של סטודנטים ערבים נוצרים להציב לרגל חג המולד עץ אשוח ברחבת האוניברסיטה:

"...אולם 'תפקידו של מוסד להשכלה גבוהה אינו מתמצה בכך שהוא נותן בידי גומריו קרדום לחפור בו, והקשר החוזי בינו ובין תלמידיו אינו דומה לחוזה להספקת מצרך עד למועד קבוע (והרי ידוע שאף בחוזה כזה לא תמיד הזמן הוא מעיקרי ההתקשרות), בכך ההבדל בין מוסד להשכלה גבוהה ובין 'בית חרושת לדיפלומות'. תכליתו של חינוך אקדמי הוא גם להרחיב את אופקיו של התלמיד ולפתח את אישיותו כאדם שלם הנועד לתפוס בבוא הזמן את המקום היאה לו במדינה ולמענה, ולא רק לעשותו בעל מלאכה פחות או יותר טוב' (ע"א 319/65 דודאלבלדה נ' חברת האוניברסיטה העברית, פ"ד כ(1) 204). בשים לב לתכליתה זו של האוניברסיטה ולעניין הציבורי שיש בהגשמת תכלית זו, על המשיבה לאפשר חופש ביטוי גם ללומדים אצלה ואין לצמצם את חופש הביטוי אותו מחוייבת המשיבה ליתן לביטויים שתוכנם קשור קשר הדוק עם תוכניות הלימודים הפורמליות. חופש הביטוי ברחבי האוניברסיטה צריך לפרוש תחולתו גם על ביטויים אחרים, שנועדו לחשוף את מגוון הבאים בשעריה לדעות והשקפות אחרות, בעניינים שונים, לרבות דתיים. חשיפה שכזו, ובעיקר הדיון הנלווה אליה, היא הנותנת למוסד אקדמי את הייחוד האופייני לו, היא המגשימה את תכליתה של האוניברסיטה לחנך וללמד לא במובן הצר בלבד אלא במובן הרחב יותר."

(ה' פ' (ח"י) 283/04 מסעב נ' אוניברסיטת חיפה, פסקה 17 (2005); ההדגשה במקור - ר' מ').

36. מקור נורמטיבי נוסף לחובות החלות על האוניברסיטה בענייננו הוא **חוק זכויות הסטודנט**, התשס"ז-2007 שקבע, בין היתר, את החובה לכבד את זכותם של הסטודנטים לחופש ביטוי. הוא עיגן את הזכות של כל סטודנט להתארגן ולהפגין "בכל תחום ונושא" (סעיף 6 לחוק), והטיל איסור על האוניברסיטה למנוע מסטודנט מימושה של זכות זו (סעיף 7 לחוק). יפים הם לענייננו דברי השופט ואגו בעניין **דויטשר**, שם פסל בית המשפט, בהסתמכו על סעיפים 6-7 לחוק זכויות הסטודנט, את סעיף ט' לתקנון המשיבה, אשר אסר על סטודנטים לקיים בקמפוס פעילות פוליטית תחת כיפת השמיים :

" לטעמי ההוראה בתיק הזה נגזרת מהפירוש הראוי והנכון של הוראות סעיפים 6-7 לחוק זכויות הסטודנט תשס"ז-2007, באשר נהיר, ואין חולק, שאם יש סתירה בין תקנות האוניברסיטה לבין מצוות המחוקק הראשי, לא תוכל הוראת התקנון לגבור ודינה להידחות מפני צו המחוקק.

אין לי, לפיכך, צורך להיכנס לעובי הקורה של הטענות בדבר כפיפות המשיבה לעקרונות המשפט הציבורי וההגנה על זכויות הפרט ע"פ חוקי היסוד, ולטענות הנובעות מאופיו הדואלי של המוסד האקדמי, משום שהוראת החוק הספציפי והמכוון להסדיר במפורש, בין היתר, את עקרונות זכויות הסטודנט "**מתוך הכרה במחויבות החברה בישראל לזכויות אלה**" (סעיף 2), והיא האוצלת במישרין ובמפורש על הסוגיה נשוא המשפט, ומכאן יש לשאוב את הפתרון למחלוקת שבין הצדדים" (ה' פ' (ב"ש) 2085/07 **דויטשר נ' אוניברסיטת בן גוריון**, עמ' 6-7 (2008); ההדגשה במקור – ר' מ')

37. החובה לכבד זכויות יסוד חלה על כל אדם, ואולם היא חלה ביתר שאת על מוסדות ציבוריים בכלל ועל מוסדות אקדמיים בפרט, המהווים את אחד המרחבים הציבוריים החשובים והמשפיעים ביותר על עיצוב השיח הציבורי וסדר היום בישראל. בהקשר זה ראוי להביא מדבריו של השופט ד"ר בנימיני בעניין **תמוז**, שם נקבע, כי אוניברסיטת תל-אביב הורתה שלא כדין על הסרתה של תערוכת תמונות שהוצגה בקמפוס :

"**הפעילות במוסד אקדמי איננה מוגבלת ללימודים, אלא כוללת גם פעילות ציבורית, ואף פוליטית, כפי שאישר פרופ' אריאל בעדותו. פעילות זו היא חלק מהותי ממטרות האוניברסיטה, לצד המטרה העיקרית של הקניית ידע. למוסדות ההשכלה הגבוהה חלק חשוב בעיצוב דמותה של החברה, והם אמורים לאפשר לסטודנטים הבאים בשעריהם להיחשף למגוון דעות והשקפות חברתיות ופוליטיות, כשם שעליהם ליתן להם הזדמנות להשתתף בפעילות בתחומי הספורט והתרבות.**

ובהמשך :

"... מנגד, דווקא במוסד להשכלה גבוהה מקבל עיקרון חופש הביטוי דגש כפול ומכופל, המוצא את ביטויו גם בסעיפים 5-7 לחוק זכויות הסטודנט (ראו גם: ה"פ (ב"ש) 2085/07 [דויטשר נ' אוניברסיטת בן גוריון](#)). חופש ביטוי מלא, המאפשר פלורליזם מחשבתי וחילופי דעות, הינו חיוני לשגשוג מדעי ואקדמי "

(ת"א (ת"א) 1332/08 [תמוז נ' אוניברסיטת תל-אביב](#) (2009), פסקה 30, ההדגשות הוספו – ר' מ')

מתחם שיקול הדעת של האוניברסיטה באיזון בין חופש ביטוי לערכים מוגנים אחרים

38. בבואה להגביל את חופש הביטוי בכלל ואת חופש הביטוי הפוליטי בפרט, מחוייבת האוניברסיטה להפעיל את שיקול דעתה על-פי אמות המידה של המשפט הציבורי, כפי שהותוו בחוק ובפסיקה (בעניין זה ראו: [תמוז](#), פסקאות 11, 25, והאסמכתאות שם).

39. אבן היסוד של ההכרה במרכזיות חופש הביטוי הונחה בפסק-דינו המנחה של השופט אגרנט בבג"ץ [קול העם](#), אשר קבע בפסק דין זה את [נוסחת האיזון](#), אשר שימשה וממשיכה לשמש את המשפט הישראלי, כאשר הוא בוחן מקרה של התנגשות בין חופש הביטוי לבין אינטרס אחר :

"העיקרון המדריך צריך להיות תמיד: [האם, עקב הפרסום, נוצרה אפשרות של סכנה לשלום הציבור, שהיא 'קרובה לודאי'](#); הגילוי של נטיה סתם בכיוון זה, בתוך דברי הפרסום, לא יספיק כדי מילוי דרישה זו." (בג"ץ [73/53 קול העם נ' שר הפנים](#), פ"ד ז 892 (1953))

ההדגשות הוספו – ר' מ'; ר' גם דנ"פ [8613/96 ג'בארין נ' מ"י](#) (2000)

40. לנוכח משקלו הסגולי הכבד של חופש הביטוי נקבעה נוסחת איזון מחמירה, לפיה הגבלת חופש הביטוי הפוליטי תתאפשר אך ורק במקרים חריגים ביותר, בהם קיימת [ודאות קרובה לפגיעה קשה וממשית](#) בערך או באינטרס מוגן. יפים הם לעניינו דברי השופט דורנר בפרשת [אינדור](#), שם סירבה עיריית ירושלים לפרסם על-גבי לוחות המודעות שלה מודעה בלשון: "יוסי שריד – השמש של ערפאת", כשנימקה החלטותיה בטענות לפיהן הפרסום מהווה, לכאורה, עבירה על חוק איסור לשון הרע, ובשל היותו פוגע, לטעמה, בתקנת הציבור :

"אכן, לשונה של המודעה המתוקנת גסה ומעליבה. אלא, שכידוע, חופש הביטוי חל גם על ביטויים פוגעים ומרגיזים ואף שקריים. במודעה

המתוקנת, שבהקשרה אינה מתיימרת להציג "עובדות" אלא להביע דעה פוליטית, אין גם כדי לבסס את התשתית המשפטית והראייתית הדרושה להוכחת עבירה - בין לפי חוק איסור לשון הרע... ובין לפי דין אחר. אף לא הוכח כי בפרסום המודעה יהיה כדי לסכן את חבר-הכנסת שריד או את שלום הציבור בהסתברות ובעוצמה הנדרשות". (בג"צ 6226/01 [אינדור נ' ראש עיריית ירושלים](#), פ"ד נז(2) 157, 164 (2003); ר' גם בג"צ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע, פ"ד נג(3) 289, 297 (1999)).

דברים דומים נאמרו בעניין תמוז, שם כאמור הורתה אוניברסיטת תל-אביב שלא כדין על הסרתה של תערוכת תמונות לגביה נטען, בין היתר, כי זו עלולה להוביל להתנכלויות כלפי סטודנטים ישראלים בסין:

"ההלכה היא כי רק פגיעה שהיא קשה, רצינית וחמורה, ואשר הסתברותה היא בגדר וודאות קרובה, מצדיקה את הגבלת חופש הביטוי. החשש לגורל לימודי היהדות בסין, או להתנכלות לסטודנטים ישראלים הלומדים שם, אינם עומדים באמות מידה אלו. מדובר בחשש, אם לא בספקולציה, בלתי מבוססים". (תמוז, עמ' 20 לפסה"ד – סיכום ומסקנות)

41. זאת ועוד: גם כאשר עצם ההגבלה על חופש הביטוי מוצדקת, הרי שנוסחת האיזון מחייבת, שההגבלה תעמוד במבחן המידתיות. דהיינו, ההגבלה על הביטוי תצומצם למינימום ההכרחי, כך שיינתן לחופש הביטוי קיום מרבי. בתי המשפט קבעו, כי יש ליישם דרך פרשנות מצומצמת בעת פירושם של חוקים הפוגעים בחופש הביטוי:

"לאור מעמד בכורה זה של חופש הביטוי, יתפרשו חוקים המגבילים את חופש הביטוי באופן מצמצם ותוך מגמה לתת לזכות האמורה קיום מרבי ולא לסייגה כהוא זה מעל ומעבר למה שמתחייב ברורות ומפורשות בדבר המחוקק." (בג"ץ קידום נ' רשות השידור, בעמ' 10)

מקל וחומר נקבע, כי סעיף מסעיפי תקנות האוניברסיטה ופירוש חוקת האוניברסיטה ותקנותיה, יעשו בדרך מצומצמת עוד יותר:

"יש ליתן פרשנות מצמצמת ודווקנית כל אימת שהוראת חיקוק, לא כל שכן תקנון פנימי של מוסד בעל אופי ציבורי, מגבילה במישרין או במשתמע זכות המוכרת כחלק מזכויות היסוד, ויש לפרש באופן מרחיב, לפי הנסיבות, את ההוראות הללו ככל שהן מעגנות ומגנות על זכויות היסוד והחירויות הבסיסיות של האזרח" (דוישטר, עמ' 7)

42. יודגש, כי בפסיקה השתרשה ההבחנה בין מניעת ביטוי **מראש** (צנזורה מוקדמת) לבין הטלת אחריות בגין הביטוי הפוגע **בדיעבד**. בשל שיקולים חוקתיים שבבסיסם משקלו הנכבד של חופש הביטוי, הכלל הוא שלא ליתן למנוע את הפרסום הפוגע, אלא אם השתכנע בית המשפט כי הגנת המפרסם היא הגנת סרק או שאין בפרסום עניין לציבור. כל זאת, מבלי שיהיה בכך כדי לפגוע בזכותו של הנפגע לתבוע בדיעבד פיצויים בגין הפגיעה בשמו הטוב בעקבות ולאחר הפרסום. יפים הם לענייננו דברי הנשיא ברק בעניין **אבנרי** :

"בעניין זה יש להבחין בין השלב שבו האחריות של הנתבע טרם נקבעה, ובית המשפט צריך לעשות שימוש בשיקול-דעתו לעניין מתן ציווי לשעה, לבין השלב שבו האחריות של הנתבע נקבעה, ובית המשפט צריך לעשות שימוש בשיקול-דעתו לעניין ציווי לתמיד. בפרשה שלפנינו, אחריותו של המערער ללשון הרע טרם הוכרעה. השאלה הניצבת לפני בית המשפט במצב דברים זה הינה, מהו האיזון הראוי בין הערכים המתנגשים, וזאת בטרם הוכרעה שאלת האחריות". (ע"א 214/89 **אבנרי נ' שפירא**, פ"ד מג(3) 855, 840 (1989)).

נקבע, כי גם **כאשר קיים ספק בהכרעה בנוסחת האיזון בין חופש הביטוי לערכים מתנגשים אחרים - עדיף לטעות לטובת חופש הביטוי**. ואכן בעניין **אבנרי** הנשיא ברק אישר סופו של דבר את הפרסום, הנטען להיות דיבה, באמרו :

"מכאן גם תפיסתי, כי במקרה של ספק עדיף "לטעות" לטובת חופש הביטוי. אם נטיל על סופרים, מחברים, עיתונאים ומפרסמים אחרים את הנטל להגיש את דברם לעיון מוקדם, אם נאפשר הוצאות ציוויים לשעה רק משום שהם סירבו לכך, אם נמחק הגנתם רק משום שהם עמדו על זכותם לומר את שבלבם ולשאת באחריות לכך - אם נעשה את כל אלה, נאפשר היום סטייה מחופש הביטוי שתוצאותיה בעתיד מי ישרן".
(**אבנרי**, בעמ' 875)

מן הכלל אל הפרט

43. די במבט חטוף בכרזות ובעלונים שאותם ביקשו המבקשים 1-4 להפיץ ברחבי הקמפוס, כדי להבין, כי אלה לא עומדים כלל וכלל בסתירה לאמות המידה המחמירות שקבעו בתו המשפט להגבלת חופש הביטוי הפוליטי. למעשה, רחוקים הם עד מאד מאמות מידה אלו.

44. עיון בתקנות האוניברסיטה מלמד, כי האוניברסיטה קבעה כללים לפעילות ציבורית או פוליטית בקמפוס, בהן הצהירה, בין היתר, כי לא תרשה לקיים בתחומיה פעילות, שיש בה, לדעתה, הסתה נגד קיום המדינה, פעילות אלימה או קריאה לאלימות, והיא תאסור על כל פעילות המנוגדת לחוקי המדינה או הסתה לעבור על חוקי המדינה (סעיפים א' ו-ג' לתקנות).

45. ודוקו: תקנות האוניברסיטה אינן "עומדות" בחלל ריק ויש לקרוא אותן ולפרשן על רקע החובות החלות על האוניברסיטה מתוקף היותה מוסד ציבורי, כפיפותה לחוק זכויות הסטודנט, ולפסיקות בתי המשפט, אשר העניקו הגנה רחבה במיוחד לחופש הביטוי הפוליטי.

46. אין חולק, כי המסרים בכרזות ובעלוני שאתם התכוונו הסטודנטים להפיץ ברחבי הקמפוס מבקרים את מדיניות הממשלה, וככאלה נוגעים **ללב ליבו של השיח הציבורי בישראל**.

47. בפסיקה נקבע, כי במקרה של התנגשות בין חופש הביטוי לבין ערכים מוגנים אחרים, המבחן לעולם יהיה **תלוי הקשר**, וייבחן האם במתן ההגנה לחופש הביטוי מתעורר חשש ברמת **ודאות קרובה לפגיעה קשה וממשית** בערך או באינטרס מוגן.

48. ודוקו: **המשיבה לא הראתה כלל, כי בטרם הטילה צנזורה על פרסומי הסטודנטים, יישמה מבחן כלשהו, ולא הראתה כי מן הפרסומים נשוא הדיון עולה חשש להתקיימותה של סכנה כלשהי לפגיעה בערכים ובאינטרסים מוגנים אחרים – וודאי לא בעוצמה ובהסתברות הנדרשות.**

49. הכרזות נשוא הדיון מציגות את תמונתיהם של ראש הממשלה ושל שר החוץ באור המבקר את המגמות האנטי דמוקרטיות אותן מובילה, לדעת הסטודנטים, ממשלת ישראל; העלוני מפרטים שורה של הצעות חוק וביקורת על הצעות חוק אלה, אשר לדעת הסטודנטים צפויות לפגוע פגיעה קשה באופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל. הצעות חוק אלה מוצגות על רקע תמונתו החלקית של שר החוץ, אשר כידוע, הוא ומפלגתו היו ממובילי הצעות החוק אלו.

אין בכרזות ובעלוני שיועדו להפצה ולו רמז קל שעלול להתפרש כקריאה או כהסתה לאלימות נגד אישי הציבור המופיעים בהם, ואף לא חשש לפגיעה בשמם הטוב, וודאי לא בעוצמה ובהסתברות המצדיקות את הגבלת חופש הביטוי של הסטודנטים. יתרה מזאת, הפרסומים אינם כוללים כלל מסרים במישור האישי נגד מי מנבחר הציבור שדמותן מוצגת בהם באופן מלא או באופן חלקי. כל שיש בהם הוא מלל אידיאולוגי-פוליטי נגד האידיאולוגיה של ממשלת ישראל בכלל ושר החוץ בפרט, וקריאה להצטרפות

לפעולות מחאה לגיטימיות, מהסוג שהתארגנות סולידריות נוקטת בהן, כגון מפגשי הסברה לציבור הסטודנטים.

50. זאת ועוד: האוניברסיטה אינה נושאת כלל באחריות משפטית – פלילית או אזרחית – לפרסומי הסטודנטים בתחומה, אף **אילו היה נקבע**, כי בפרסום כזה או אחר מתקיימים יסודות של עבירה פלילית או אזרחית. בפרט נציין, כי חוק לשון הרע מטיל את האחריות לפרסום על המפרסם, המדפיס והמפיץ של הפרסום (סעיף 11 לחוק לשון הרע). מכאן, וככלל, ככל שאין האוניברסיטה נושאת באחריות משפטית לתוכן פרסומי הסטודנטים, אין היא גם רשאית לשקול שיקולים אלה בשם התארגנות הסטודנטים ובמקומה, כל שכן עוד **בטרם** נקבע על ידי בית המשפט, כי הפרסומים נשוא הדיון טומנים בחובם יסודות עבירה כלשהי.

51. יתרה מכך, בענייננו לא מתקיים אף החשש, שמא האוניברסיטה תזוהה עם תוכן הפרסומים בשטחה ומסריהם, בוטים ככל שיהיו. בעניין **אינדור** נקבע, כי אין לראות בעירייה פטרון של מכלול המודעות המתפרסמות על כלל לוחות המודעות בעיר, רק בגלל שזו אחראית על תחזוקת לוחות המודעות:

”... אינני רואה סכנה אמיתית שהציבור יראה בעירייה – שאמנם מתחזקת את לוחות המודעות, ולעתים אף נועצת בהם מודעות משלה – כפטרון של מכלול המודעות והידיעות המתפרסמות בתחומה.” (הש' דורנר בבג"צ 6226/01 **אינדור נ' ראש עיריית ירושלים**, פ"ד נז(2) 157, 169 (2003), ההדגשה הוספה – ר' מי)

52. זהו המקום להדגיש, כי החלטות האוניברסיטה נשוא הדיון הטילו **צנזורה מוקדמת** על פרסומי הסטודנטים. ודוקו: ככל שהאוניברסיטה מוסמכת להטיל צנזורה מוקדמת על פרסום כזה או אחר, יהיה זה אך במקרים **חריגים וקיצוניים**, בהם אי החוקיות העולה מן הפרסום הינה **זועקת, ברורה וחד משמעית**, ולא כזו הנתונה לפרשנויות או הנסמכת על תחושות בטן חסרות שחר של רשויות האוניברסיטה (**אבנרי**). למעט מקרים חריגים וקיצוניים אין זה מתפקידה ומסמכותה של האוניברסיטה להגביל פרסומים על סמך **חששות ספקולטיביים, ואמתלות בדמות תביעות לשון הרע**, ולצאת להגנתם של אישי ציבור.

לא זו אף זו: רשויות האוניברסיטה הנין נעדרות הכלים המשפטיים החינוניים הנחוצים על מנת לקבוע האם פרסום כזה או אחר עולה כדי לשון הרע ואם לאו, ואם חלות עליו אחת מיני ההגנות הרבות המפורטות בחוק לשון הרע.

על מנת להכריע בשאלות המורכבות הנוגעות לפרסום לשון הרע בתי משפט נדרשים להתדיינויות משפטיות ארוכות, הכרוכות בבירורים עובדתיים מורכבים. מכאן, שאין

בהתיימרותה של האוניברסיטה להכריע בחטף בדבר מהות הפרסומים נשוא התובענה דן יותר מאשר ניחוש או חוות דעת רשלנית, הנסמכת על טעמים האישי והשקפות עולמם של רשויות האוניברסיטה.

רשויות האוניברסיטה אינן רשאיות להטיל וטו על תוכן פרסומי הסטודנטים על-פי טעמים האישי והשקפותיהם. זו מתכונת לצנזורה שרירותית ומסוכנת, הנסמכת על דעות קדומות ונטיות לב. לצנזורה ממין זה אין מקום במדינה דמוקרטית בכלל, ובמוסדות אקדמיים בפרט.

53. ראויה בענייננו ההקבלה למקרים בהם נתבקשו בתי המשפט על-ידי נפגעים מפרסומים אנונימיים ברשת האינטרנט, להורות על חשיפת זהותם של גולשים שהתבטאו בגנותם (להלן גם: "סוגיית חשיפת זהות גולשים"). בדומה לענייננו, ובדומה לעניין **אבנרי**, גם במקרים אלה מתקיים מתח בין הזכות לחופש ביטוי (של הגולש המפרסם) לבין הזכות לשם טוב (של הנפגע), ובית המשפט נאלץ להכריע בשאלה **מבלי שיידע מהי ההסתברות שהמבקש (הנפגע) יזכה בתביעת הדיבה שהוא מבקש להגיש**.

בתי המשפט שהתחבטו בדילמה – האם לחשוף שמו של גולש שעומד מאחורי הפרסום הנחזה כשמשמץ - **לא הסתפקו בבחינת השאלה: האם עומדת לתובע (הנפגע) עילת תביעה לכאורית נגד המפרסם**. המחלוקת העיקרית בין הפוסקים בסוגיה זו התמקדה בדרישות המיוחדות שבהתקיימן הם יורו על חשיפת הגולש המפרסם: האם יש להראות שהפרסום מצמיח לכאורה עבירה פלילית של לשון הרע בנוסף לעוולה אזרחית (בש"א שלום י-ם) 4995/05 פלונית נ' בזק בינלאומי בע"מ (2006); הפ (ת"א) 541/07 עוה"ד סבו נ' ידיעות אחרונות (2007) או שמא דיי בדרישות מחמירות פחות, כמו, למשל, שסיכוי התביעה הם טובים (בר"ע (מח-חי) 850/06 רמי מור נ' ידיעות אינטרנט (2007)).

בכל המקרים לעיל הוסכם בין הפוסקים, כי כלל משפטי המקל על חשיפת פרטי גולשים עלול ליצור "אפקט מצנן" (chilling effect) על חופש הביטוי, דהיינו חשיפת פרטי הגולשים תביא לירידה לא רצויה בהשתתפות בשיח הציבורי. נקבע, כי הנטייה תהייה שלא לחשוף פרטיו של גולש שהתבטא בתחום הפוליטי ציבורי:

"בית המשפט יטה לחשוף זהותו של מפרסם לשון הרע הפוגע בכבודו ובפרטיותו של אדם פרטי, ומנגד, שלא לחשוף זהותו של מי שהתבטא אנונימית בתחום הפוליטי-ציבורי, גם אם מדובר בהתבטאויות קשות ופוגעות." (עניין מור פס' 38; עניין סבו עמ' 19).

ודוק: להבדיל מן המבחנים, המחמירים, שהותוו בפסיקה בסוגיית חשיפת שמות גולשים, על המבחן בענייננו להיות מוטה, **ביתר שאת, לטובת זכותם של הסטודנטים לחופש הביטוי**. זאת מכיוון שהמשיבה החילה צנזורה **מראש** על הפרסומים נשוא הדיון, בעוד שפסקי-הדין שניתנו בסוגיית חשיפת שמות גולשים הפרסומים הפוגעים פורסמו זה

מכבר. זאת ועוד, בעוד שבענייננו, הסירוב למנוע מראש את הפרסום **אינו חוסם** את דרכו של איש הציבור הנפגע, לכאורה, להגיש תובענה ולהגן על כבודו ושמו הטוב, במקרה של הימנעות מחשיפת שמות הגולשים המפרסמים – דרכו נחסמת [יוער, כי פסקי-הדין **פלונית ורמי מור** בוטלו הלכה למעשה בפסק-הדין רע"א 447/07 **רמי מור נ' ברק**, ניתן ביום 25.3.2010, לאחר שבית המשפט העליון קבע שכלל לא קיים הליך חוקי המאפשר לחשוף שמו של גולש לבקשת מי שטוען לפגיעה בשמו הטוב. יחד עם זאת, מפסיקת בית המשפט העליון עולה, כי ככל שהיתה קיימת סמכות להורות על חשיפת שמות גולשים, אזי השאלה האם להפעיל סמכות זו ואם לאו, היתה מוכרעת ברוח המבחנים שנדונו לעיל על ידי בתי המשפט המחוזיים. זאת ועוד, סירובו של בית המשפט העליון ליתן סעד למי ששמו נפגע באמצעות "חקיקה" שיפוטית, נבע בין היתר מן החשש לפגיעה שתגרום לחופש הביטוי היה וייחשף שמם של הגולשים האנונימיים].

לסיכום נקודה זו, נאמר כי בהעדר אי חוקיות זועקת וברורה בפרסומים נשוא הדיון, האוניברסיטה אינה מסוגלת מעשית ואינה רשאית משפטית לקבוע, בהינף יד, כי פרסום כזה או אחר עולה כדי לשון הרע, ואם עולה, האם חוסה תחת אחת או יותר מיני ההגנות המפורטות בחוק איסור לשון הרע. **במצב דברים כמו זה בענייננו, ידה של הזכות לחופש הביטוי צריכה להיות על העליונה.**

54. חוסר סבירות החלטות האוניברסיטה, המצדיק את פסילתן, זועק אף לנוכח העובדה, כי החלטות האוניברסיטה הינן **חריגות בנוף האוניברסיטאות האחרות בישראל**, אשר בתחומן הופצו הכרזות והעלונים האמורים.

55. חוסר סבירות זה בולט עוד יותר לנוכח החלטות האוניברסיטה שלה עצמה, אשר בתחילת הדרך אישרה לסטודנטים להפיץ את העלונים, וכעבור פרק זמן מסויים חזרה בה. התנהלות זו מעלה חשד כבד, כי בטרם חזרה בה האוניברסיטה מהחלטתה הראשונה, שקלה היא שיקולים זרים, ומטיל עליה נטל כבד להוכיח שלא כך הוא הדבר (בעניין זה השוו: ת"א (ת"א) 1332/08 **תמוז נ' אוניברסיטת תל-אביב** (2009), פסקאות 8, 19; בג"צ 549/75 **סרטי נוח בע"מ נ' המועצה לביקורת סרטי קולנוע**, פ"ד ל (1) 757, 763 (1976)).

לחלופין, ולכל הפחות, התנהלותה ההפכפכה של האוניברסיטה, אשר באה לידי ביטוי אף בעניין הכרזות - כאשר תחילה אסרה לחלוטין את תלייתן ואחר-כך התירה בכפוף לצינזור פניהם של אישי הציבור – מצביעה על **ספק** שקינן בליבן של רשויות האוניברסיטה באשר לחוקיות החלטותיהן, ומחזקת את הטענה, כי בהעדר אי חוקיות זועקת וברורה בפרסומים נשוא הדיון הרשויות באוניברסיטה הינן נעדרות הכלים המשפטיים להכריע בשאלת חוקיותם של הפרסומים. ושוב נדגיש, **כי במצב דברים כמו זה, על ידה של הזכות לחופש הביטוי להיות על העליונה.**

סוף דבר

56. מחובתה של האוניברסיטה לפעול כדי לסייע לסטודנטים לממש את חופש הביטוי, ולקיים שיח פוליטי וציבורי ערני. לכל הפחות, אל לה להצר צעדיהם של מי שמבקשים לממש זכות זו.

57. בהחלטותיה פגעה האוניברסיטה שלא כדין פגיעה חמורה בחופש הביטוי הפוליטי של הסטודנטים, ועל כן דין החלטותיה להתבטל.

אשר על כן, מתבקש בית-המשפט הנכבד לקבל את הבקשה כמבוקש ברישא לה, וכן לחייב את המשיבה בשכר-טרחת עורכי-דינם של המבקשים והוצאותיהם בבקשה.

12 ביולי 2011

רעיה מיילר, עו"ד
ב"כ המבקשים